

Horgas Judit

# METRONÓM

[SZÓ-BESZÉD]

2025-05-14 | JEGYZET, SZÓ-BESZÉD



**Új rovatunkban olyan műalkotásokhoz vagy műrészletekhez kértünk szerzőinktől jegyzeteket, amelyek a nyelv és a beszéd témáját járják körül.**

## **Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez**

Mesterségem, te gyönyörű,  
ki elhited: fontos élnem.  
Erkölc és rémület között

egyszerre fényben s vaksötétben,

mint egy villámszaggatta táj  
szikláin, ahol állhatatlan  
roppant felhők – nagy, gomolyos  
agyvelők – tüze összecsattan,

s a tűzzel csíkos levegőben  
szülik a szüntelen csatát,  
sejt-korom óta ismerős  
végtelen Buda-ostromát,

hol minden vibrál és veszendő,  
hol minden fércelt, foszlandó,  
hol rojtosodik már a szív,  
s egyetlen szálon függ a szó,

a szó, amely a földből égbe  
sistergő döngés ütemét  
ingázza folyton, összevéve  
önrángását, s a fellegét –

erkölcs és rémület között,  
vagy erkölcstelen rémületben,  
mesterségem, mégis te vagy,  
mi méred, ami mérhetetlen,

ha rángva is, de óraként,  
mely képzelt ütemet rovátkol  
az egy-időn – mégis a fényt  
elválasztja az éjszakától.

Gyötrő, rajongó szerelemről ír a költő, de a kapcsolat nem viszonzatlan: a szó,  
melynek mozgása egész világot teremt, közben arról is gondoskodik, hogy szeretője

biztonságban tudja magát, hogy érezze, fontos élnie. Nemcsak világot, fényt és mértéket is ad, vagyis olyan élhető teret rendez be, ami a költő számára lehetővé teszi, hogy alkotson. A szót persze maga a költő mondja, írja, ez a szerelem tehát önmaga erősítése, valamiféle mantra, amibe kapaszkodni lehet – vagyis szó megint.

## idegsejtek közötti szinapszisok

Úgy képezem, az 1957-es *Szárazvillám* kötetben megjelent versben leírt csatajelenet nem csupán a történelmi eseményeket, az 1944–45-ös budai ostromot és az 1956-os forradalmat,

hanem az alkotás során az agyban, a „nagy, gomolyos agyvelők”-ben zajló folyamatokat is lefesti. Az igék és melléknévi igenevek (*csattan, vibrál, sistergő, ingázza, ráng*) az idegsejtek közötti szinapszisok működését is ábrázolják, ahogy az ingerületet átadják egyik neurontól a másiknak. A szó teremtő ereje nemcsak emberek, közösségek, de idegsejtek között is új kapcsolatokat alakít ki.

Talán a szavakkal teremtés képességének köszönheti a költő, hogy jóval a tudományos bizonyosság előtt megsejtette a genetikusan öröklődő traumát: „sejt-korom óta ismerős végtelen Buda-ostrom”-ról ír, jelezve, hogy a generációk miként rejtik magukban, majd adják át az utánuk jövő nemzedéknek mindazt, amit a szó hordozhat, a szeretet és erkölcs mellett a bántást, erőszakot, rémületet is.

Vajon kinek milyen testet ölt a szó, a logosz, amely egyetlen szálon függ, „ha rángva is, de óraként” ingázik, és mint Isten a teremtés első napján, elválasztja a világosságot a sötétségtől? Én hatalmas metronóm ingájának látom, villámok csapdosta hegytetőn áll, és ahogy lassan, de kérlelhetetlenül üti a mértéket, „képzelt ütemet rovátkol / az egy-időn”, vált a nappal éjszakává, és éjszakává a nappal. Telik az élet.

kép | DALLE-3